

Milý příteli!

V roce 1945 jsme se sešli v Chotěboři na Českomoravské vysočině. Přišel jsi k nám, jak tě válečný vítr zavál, přišel jsi osvobozovat poslední města a vesnice, poslední zemi, kde ještě horda nacistických vojáků zbaběle vraždila české obyvatelstvo. Přišel jsi k nám a s tebou již úsměv, klid, jistota. Začalo přátelství...

Již jednou jsem ti psal do míst, kde jsi šťastně žil, než nacistická bota rozdupala tvůj domov. Psal jsem ti a ani nevěděš, zda a kam zamířily další tvoje kroky, kam tě ještě válečný osud zavál. — Ale my jsme se tenkrát, v radostných dnech osvobození poznali — a naše přátelství vzplanulo čistým plamenem. Poznal jsi krásu naší země, náš lid — a zamiloval ses. Učarovaly ti naše kopce s bohatou partyzánskou historií, naše lesy, srdečnost a pohostinství našeho lidu.

Dnes po více než 12 letech, na pokraji nového roku 1958 vzpomínám... — Vzpomínáš i ty na rok 1945? Tehdy...

... když jsem přišel za tebou po prvé, nebyl jsi doma. Sedlák, u něhož jsi byl ubytován, si mi na tebe stěžoval, prý jakýsi podivín. Obsadil jsi mu prý nejlepší pokoj, dokonce ten, kde má knihovnu... a dlouho jsi svítil do noci. Inu, sedlák! Sedlák byl velký pán — a ty — tys byl ruský host. Že jste nás zachránili, že jste zachránili i jeho majetek a život, to ano, to uznával. Ale zde to také končilo. Potom ti přece musil nechat jeden pokoj ze svého majetku. A proto toužil, abys byl raději již pryč. Nu, však známe tu panskou lásku...

Když jsem přišel za tebou po druhé, opět jsi nebyl doma. Čekal jsem před stavením. Vůkol lesy, hradba lesů, kudy ještě nedávno procházely spojky partyzánů, kde po šest let lid Českomoravské vysočiny vzdoroval nacistické porobě. A kudy kdysi — a to tě také zajímalo z historie našeho kraje — kudy před dávnými a dávnými lety procházela vojska krále Jiřího z Poděbrad i uherského krále Matyáše, aby tu v Uhelné Přibrami oslavila mír, podepsaný v nedalekém Uhrovně...

Pomaloučku se kladly stíny po rozvolněné krajině, z lesa dýchal chlad, na obzoru se rýsovala silueta Železných hor, ozářená zapadajícím sluncem. Celý kraj zněl neslyšnou hudbou, zněl

Přátelství, které neskončilo...

DOPIS SOVĚTSKÉMU PŘÍTELÍ

jednou melodii, která zaznívá v srdci, když hledíš na svou domovinu.

Údolím po silnici občas zahučel motor a znovu se rozhostilo ticho. Příjemný, vlahý večer, zvonce pasoucích se krav a praskání bičem z údolí pod stavením dokreslovaly idylu večera.

Ze zamyšlení mne probudil tvůj stín, který se zastavil blízko mne. Taktně, aby mne nerušil. Když jsem k tobě vzhledl, stál jsi poblíž, opřen o strom, a pozoroval jsi rovněž údolí i jeho zdánlivě ticho. V ruce jsi držel knížku; uniforma poručíka Sovětské armády, knížka — a hluboké, černé a smutné oči — takové bylo naše první seznámení.

„Prekrasnaja vaša strana i s jeho istorijej,“ pravil jsi a položil ruku na mé rameno. Dlouho jsme se pak mlčky dívali do noci...

Když jsem k tobě přišel asi za týden po třetí, seděls ve svém pokojíku, knihu před sebou a čteš. Po stole rozházené čtvrtky papíru, různé výpisky a poznámky svědčily o tom, že se tady někdo pilně učil česky. Ejhle, to bylo ono podivinství, které sedlák nemohl pochopit. Samota a kniha! A to bylo také to hlavní, co nás sblížilo. Z rozhovoru bylo patrné, že za tu krátkou dobu jednoho měsíce, co tu odpočívala tvoje jednotka, obstojně sis osvojil různá česká slova; s radostí jsi mně ukazoval, co sis již přečetl z Boženy Němcové, z Jiráska.

A pak jsme již nepočítali dny, kdy jsme se scházeli, kdy jsi byl mým hostem, kdy ses radoval na naší chotěbořské pouli, kde zvlášť rád jsi postával u dětské skluzavky a pozo-

roval výskaklé děti; tehdy tvoje smutné oči jásalý plamenkem, který vypěral z tvého srdce. Překrásná byla nálada večera, kdy se v našem rodinném kruhu rozezvuly housle a kytara a naše lidové písně se střídaly s vašimi ruskými. Ve zpěvu a hudbě jsme se ještě více sblížili. A v tomto přátelském ozduší jsi nám vyprávěl svoje osudy. Osudy, jaké se přihodily většině sovětských hrdinů. Vždyť tři významní dostatečně mluvila za tvoje hrdinské činy. Byl jsi z Ukrajiny, od Poltav. Z domova neměl jsi zpráv od r. 1942, domov zničen.

Měl jsi čtyři sourozence, dvě sestry a bratr odešli k partyzánům, když matku a bratra nacisti zavraždili. Tvoje vlast krvácela, poznals utrpení svého lidu, viděls hrdinské činy; prožils bitvy, utrpěls zranění, onemocněls malarií. A zase bitvy, vítězný postup až k nám do Čech. Bývals před válkou učitelem. Při jedné důvěrné otázké, ano, o své snoubence, jsi rovněž neměl zpráv. A další vyprávění na toto thema jsi zakryl hrou na housle. Tvé hluboké, černé oči jako by ještě více zesmutněly stínem, který přeletěl tvoji tvář. Ale ukrajinské písně, které jsi hrál, pozvolna jásalý z tvých houslí víc a víc, až přecházely v divoký rytmus kozáčka. Tak jsi překonával smutek a vzpomínky na domov. Tak jsme naše přátelství zpečetili hudbou.

A jako žádné přátelství nekončí a jako každé přátelství, mělo i naše divný konec. Vlastně nebyl žádný a nebyl vůbec. Když jsem jel opět jednou do tvého pokojíka, do tvé samoty — pokojík byl prázdný, smutný. Byl smutný tak jako hluboký smutek přepadl mé srdce. Přišel rozkaz — a odjeli jste.

Když jsem se vrátil, smuten domů, sousedé říkali: Byl u vás sovětský poručík; přišel se rozloučit. Tak se naše cesty zkřížily — a my jsme se nakonec vůbec nerozloučili. Jako praví přátelé...

Piši ti nyní po druhé, nevím, zda dopis dojde do Tvých rukou, kdo jej první otevírá — vždyť nevíme o sobě nic již přes 12 let. A přece naše přátelství neskončilo. Potrvá na věky, i když nás opět rozdělí čas, vzdálenost — a i když se snad ani neuvidíme...

Ty, Michail Ivanovič Čub, kdysi Poltavská oblast, Šišak-ský rajon, selo Jareski

a já

Rudolf Pokorný, kdysi Chotěboř.

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

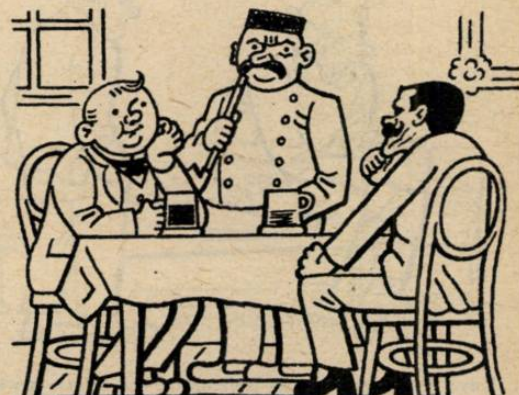
Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada.

1. Pan Švejk si právě masíroval kolena opodeldokem, když mu přišla jeho posluhovačka, stará paní Müllerová, zvěstovat, že zabili arcivévodu Ferdinanda. Měli o tom dlouhý diškurs, jak toho Ferdinanda střelili a jak se ten útočník na to pěkně voblík. Potom se pan Švejk oblékl a šel do hospody „U kalicha“.

2. V hospodě „U kalicha“ seděl jeden host. Byl to civilní strážník Bretschneider. Hostinský Palivec myl tácky a Bretschneider marně se snažil s ním navázat vážný rozhovor. — „Tady kdysi visel obraz císaře pána,“ povídal pan Bretschneider. „Jó, to mají pravdu,“ odpověděl pan Palivec, „visel tam, ale mouchy na něj tentononc, tak jsem ho dal na půdu.“

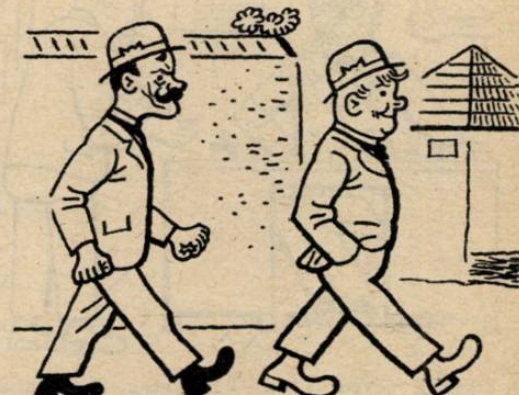
3. V tom přišel Švejk a poručil si černé pivo s poznámkou: „Ve Vídni dneska taky mají smutek.“ Bretschneiderovy oči zasvítily plnou nadějí. Švejk se důkladně napil a pokračoval: „Vy myslíte, že to císař pán takhle nechá být? To ho málo znáte! Válka bude, víc vám neřeknu!“ Bretschneider na to vstal a řekl: „Pojďte se mnou na chodbu!“

4. Tam mu Bretschneider slavnostním způsobem ukázal orlíčka a prohlásil, že ho zatýká. Švejk dobromyslně vysvětluje, že nikoho neurazil, že je nevinný. Ale Bretschneider stál na svém, že se dopustil zločinu velezrady, že ho zatýká a ihned ho odvede na policejní ředitelství.

5. Bretschneider ukázal potom orlíčka také panu Palivcovi a vesele mu sdělil, že si pro něho také večer přijde. „Ale co já?“ budoval Palivec, „já byl přece vopatrnej.“ — „Za to, že jste řekl, že mouchy na císaře pána tentononc!“ — Když pan Palivec předával hospodu své placící ženě, těšil ji: „Neřvi, co mně můžou udělat kvůli potentočkovanému obrazu císaře pána!“

6. A Švejk opustil hospodu „U kalicha“ v průvodu civilního strážníka Bretschneidera. Když vcházeli do vrat policejního ředitelství, řekl Švejk: „Tak nám to pěkně uteklo!“ — Tak zasáhl Švejk svým roztomilým způsobem do světové války. A přišel se ukázat, že Švejk, předpovídaje válku, mluvil pravdu.